

Пампура І.І., Державний
науково-дослідний інститут МВС
України

**ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ
РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ КУРСАНТА
ВНЗ МВС УКРАЇНИ**

Під час становлення особистості посилюється взаємозв'язок різних властивостей і характеристик, накопичуються нові потенції розвитку, відбувається розширення і, головне, поглиблення зв'язків особистості з навколишнім світом, суспільством, іншими людьми. Саме таке поглиблення та зростаюча багаторівневість і системність відносин людини зі світом, що реалізується в діяльності, це один з важливих критеріїв прогресивного розвитку особистості.

Потрібно пам'ятати, що особистість розвивається, формуючись. У психолого-педагогічній науці під формуванням зазвичай розуміють сукупність прийомів і способів соціального впливу на індивіда, що мають на меті створити у нього систему певних соціальних цінностей, концепцію життя, виховати соціально-психологічні якості і певний склад мислення. Розвиваючись, особистість, приймає певну форму, яка сприяє гармонізації цієї особистості. Процес становлення особистості можна уявити собі як розгортання цілісної органічної системи, в якій кожна частина певним чином продовжує іншу, таким чином створюючи одне ціле.

Складність і різноманіття розвитку особистості курсантавищого навчального закладу МВС України (далі ВНЗ МВС України) обумовлена, з одного боку, особливостями психічної регуляції поведінки, структури особистісних рис конкретного індивіда і їх детермінуючою функцією, а з іншого боку, -специфікою діяльності, її операційних, просторових, часових та інших характеристик. Саме в ситуаціях цілеспрямованої поведінки, характерних, в першу чергу, для майбутньої професійної діяльності курсанта, проявляються протиріччя між особистісними утвореннями і зовнішніми, діяльнісними та соціальними чинниками, які виступають у ролі вимог до фахівцяорганів внутрішніх справ.

У психолого-педагогічному плані проблема особистісного розвитку курсанта пов'язана з вивченням закономірностей формування операційної структури діяльності в процесі професіоналізації в залежності від індивідуальних і групових особливостей особистісної сфери. А також розвитку особистості (мотивів та інтересів, здібностей, емоційно-вольової сфери, професійно-важливих якостей і т.п.) на різних етапах професійного шляху і в різних видах трудової діяльності.

Також необхідно відзначити, що формування особистості курсанта у системі ВНЗ МВС України має виражені і, певною мірою, самостійні ресурси теоретичного та практичного характеру. У теоретичному плані ця проблема пов'язана з

урахуванням відомих психолого-педагогічних концепцій особистості, та доповнення їх структури, розвитку та детермінації з урахуванням особливостей життя та діяльності курсантів ОВС. Практичний аспект проблеми спрямований на розробку і вирішення завдань професійної орієнтації, психологічного відбору, розподілу і розстановки кадрів, трудового навчання, професійної підготовки і перепідготовки, соціально-психологічної адаптації, професійної реабілітації, психологічної підтримки і т.п.

Важливо також розуміти, що професійна підготовка курсантів яка проводиться на сьогоднішній день у ВНЗ МВС України, окрім надання майбутнім фахівцям певної сукупності фіксованих знань, умінь і навичок, повинна бути спрямована на розвиток їх особистості, здатної виявляти в житті та практичній діяльності за фахом свої таланти і здібності. Крім того, організація навчально-виховного процесу, повинна бути спрямована на розвиток у курсантів моральних, духовних, культурних цінностей і потреб, етичних норм і загальноприйнятих правил поведінки для виконання соціальних ролей у подальшому житті.

Вивчення розвитку особистості курсанта орієнтовано на дослідження закономірностей постійного «руху» самої особистості у просторі своїх якостей, свого віку, мінливих соціальних норм, в ході участі в суспільних процесах. Дослідження показують, що процес розвитку особистості під час навчання у ВНЗ МВС України, частково реалізується, в сукупності основних чотирьох функцій: - освітньої (озброєння системою знань, навичок, умінь); - виховної (формування якостей особистості і колективу); - розвиваючої (розвиток інтелектуальних і фізичних сил); - психологічній підготовці.

Основні суперечності професійного розвитку особистості курсанта у спеціалізованому навчальному закладі полягають в наступному: між вимогами професії до особистості фахівця і рівнем відповідності його особистісного потенціалу цим

вимогам; між рівнем адекватності уявлень курсанта про професію і реальним змістом та умовами професійної діяльності; між професійною потребою у підвищенні рівня роботи над собою і реальними процесами професійного розвитку; між рівнем вимог до професійно-психологічного відбору у ВНЗ МВС України і сформованою практикою; між потребою в педагогічному керівництві професійним розвитком і недостатнім його рівнем у вузі. Частково дані суперечності можна віднести і до процесу становлення особистості курсанта в духовному і моральному аспекті.

Саме під час навчання у ВНЗ МВС України курсанти повинні мати можливість набути багатий соціальний досвід, пов'язаний з майбутнім виконанням професійних обов'язків. Крім того, важливим є набуття сукупності соціально-психологічних характеристик, які сприятимуть формуванню відповідних знань, умінь, навичок, установок та особистісних якостей, які дозволять їм успішно реалізувати себе в подальшій професійній діяльності.